№ 51.

GAZETA KORRESPONDENTA
WARSZAWSKIEGO Y ZAGRANICZNEGO.

Z WARSZAWY DNIA 27. CZERWCA ROKU 1800. w PIĄTEK.

z Berlina dnia 19. Czerwca.

W przeszły Wtorek N. Pan dawał pierwszą audyencyą nadzwyczaynemu Posłowi i pełnomocnemu Ministrowi *Hannowerskiemu*, Panu Baronowi *von Reden*.

Przysłany do tuteyszego Krolewskiego Dworu sprawuiący interessa *Porty Ottomańskiey Mehemed Esad Bey Effendi* przyiechał tu z *Konstantynopola*.

z Wiednia dnia 18. Czerwca.

Gazeta Dworska ogłasza co następuie:

Generał Baron *Kray* donosi z *Ulm* pod dniem dnia 11. t. m.

„Nieprzyiaciel z przemocą attakował forpoczty nasze przy *Waysenhorn* i odparł ie, lecz po nadeyściu woyska naszego na pomoc, nieprzyiaciel do dawney swoiey pozycyi został odparty. W tym zdarzeniu strata nasza niebyła znaczną.

Podług Rapportu G. *Meerfeld* nieprzyiaciel na dniu 10. Czerwca attakował rownie woyska nasze pod tymże Generałem będące, i one odparł powyżev *Wertach*, i *Buchloe* woyskiem swoim osadził.

Podług dalszego rapportu G. *Kray* pod d. 12. nieprzyiaciel naprzeciw G. M. *Meerfeld* stoiący, część woyska swoiego przez most pływaiący przy *Landsberg* na prawą stronę *Dunaju* przeprawił. W tymże samym czasie druga kolumna do *Augsburga* przedarła się; z tey przyczyny G. *Meerfeld* dla utrzymania kommunikacyi z *Monachium*, ruszył ku *Friedberg*, a most na rzecze *Lech* przy *Zollhaus* między *Friedberg* i *Augsburgiem* zrzucić rozkazał, gdy tym czasem infanterya *Bawarska*, która pod *Landsberg* przez przemoc nieprzyiacielską odparta została, wraz z pogranicznemi huzarami *Sklawońskiemi* do *Greyfenberg* reyterowała się.

Dnia 11 Czerwca G. M. Hr: *Giulay* attakował pozycyą nieprzyiacielską przy *Grunbach* i onę przełamał, a przy tym zdarzeniu podług tymczasowego iego rapportu więcey niż 150. jeńcow i wielu officerow zabrał.

W nocy z dnia 11 na 12. Pułkownik *Teval* napadł na kommendę nieprzyiacielską stoiącą przy *Walperdshofen*, i z niey znaczną część wyciął, iednego officera i 29 gemeynow zabrał w niewolę.

Dnia 12. po południu nieprzyiaciel całą linią naszą forpocztową od *Laubheim* do *Roggenburg* attakował; z czego nic innego nie wypadało, tylko, że kommendanci tychże forpocztow z woyskiem swoim bliżey ku armij stanęli.

Podług rapportu F. M. X. *de Reuss* dnia 12. Czerwca z *Füssen* datowanego, nieprzyiaciel w tymże samym czasie kiedy woyska nasze pod G. Hr: *Meerfeld* do cofnienia się przymusił, uderzył oraz na forpoczty G. M. *Grünne*, ktore to forpoczty były w związku z forpocztami G. *Meerfeld* przy *Kauffbayern*. Nieprzyiaciel z osobliwszą szybkością przytarł do lewego brzegu rzeki *Lech* przy *Denklingen*, a z tamtąd do *Hohenfurt*, lecz G. *Grünne* nieprzyiaciela żywo przez iednę skrzydło dragonij G. *Waldeck*, i ieden szwadron pograniczny *Sklawoński* attakował, a nieprzyiaciel nazad do *Denklingen* ustąpił.

W tymże samym czasie gdy nieprzyiaciel z naymocnieyszą swoią kolumną ciągnął ku *Augsburgowi*, stanął w okolicach *Schongau* w tychże samych pozycyach, ktore miał przy pierwszym swoim wkraczaniu.

Dnia 11. nieprzyiaciel attakował prawe skrzydło Xcia *de Reuss* przy *Schongau* z taką przemocą, że nasi przy swoiey pozycyi utrzymać się nie mogli.

Nieprzyiaciel przedarł się aż do rzeki *Lech*, lecz przez mądre dyspozycye G. M. *Grünne* i poparcie onegoż bardzo odeń wychwalonego ober-wachmey stra regimentu huzarow Sklawońskich *Morberth*, tudzież Xcia *Lichtenstein* majora regimentu *Nauendorff*, niemniey przez waleczność wszystkich woysk, nieprzyiaciel choć liczniejszy, w dalszym postępowaniu swoim wstrzymany został. Bitwa trwała do godziny 8. wieczorem, aż wszystkie woyska przez *Lech* przeprawiły się, i most został zebrany.

Dnia 12. nieprzyiaciel z obozu pod *Kemp-*

ten wysłał mocną dywizyą kawaleryi i infanteryi z taką szybkością, iż most przy *Wertach* zabrany został. Nieprzyiacielska kawalerya uderzyła na kompanią 60go regimentu infanteryi i na trzy skrzydła dragonij G. *Waldeck*, lecz odwaga kapitana *Barcell* z 60go regimentu z swoią kompanią dalsze nieprzyiacielskie kroki wstrzymała. Woyska te attakowały oraz nieprzyiaciela i znowu go nazad odparły, tak dalece, iż o godzinie 12. w południe był w zupełney retyradzie do *Kempten*.

Po wyżey *Oberndoff* nieprzyiaciel względem forpocztow Xcia *de Reuss* spokoynie się zachował.

Podług ostatnich rapportow z *Voralbergu i Gryzonow*, niemniey z okolic *Immenstadt* co dzień w tamtych stronach zachodzą mniey ważne utarczki.

Od Generała *Melas* pod dniem 3. Czerwca żaden rapport nie był przysłany, z przyczyny iak iest do podobieństwa, że tenże Generał *Melas* po wtargnieniu nieprzyiacioł w kray *Medyolański*, rapporta swoie ubocznemi drogami posyłać przymuszony być może, i że rzeki wezbrane przez częste deszcze, w wielu okolicach zapewne pocztę przez kilka dni zatrzymuią. Z tym wszystkim F. M. *Vukassovich* pod dniem 9. doniosł, że na mocy danych sobie przez G. *Melas* rozkazow, nieprzyiacielowi w swoim nacieraniu iak naymocnieyszy dał odpor. Fortece *Pizzighetone*, *Peschiera* i *Mantuę* potrzebnym garnizonem opatrzył, a niemogąc się wdać z nieprzyiacielem w stanowiącą bitwę dla iego znaczney przemocy, cofnął się za *Addę*.

Podług rapportu G. M. *Laudon*, Gorale w *Brešciańskim* z dolin *Zabia*, *Trompia i Camonica* postawili się w sposobności bronić przystępu do tychże dolin.

Dodatek nadzwyczayny do Gazety Dworskiey pod dniem 18. Czerwca donosi: iż przez nadesłanego kuryera Grafa *Pansy* Kapitana regimentu *Colloredo*, przywieziona została nader przyiemna od Generała *Melas* wiadomość, że *Genua* dnia 4. przez kapitulacyą poddała się. Punkta tey kapitulacyi i co daley nastąpiło, dnia 19. ogłoszonemi zostaną.

Mowią za rzecz pewną, iż z powodu zaięcia przez Francuzow *Medyolanu*, Generał *Melas* zostawiwszy mocny garnizon w *Turynie*, wyruszył dla zbliżenia się ku *Mantui* lub ku *Weronie*. Lewym skrzydłem zabespieczył *Tortonę* i *Alexandryą*, a środkiem i prawym skrzydłem okrywa Xięstwa *Modeny* i *Parmy*. Osoby maiące naywiększą zręczność odbierania pewnych doniesień, rozgłaszaią, iż Generał *Berthier* widząc się zawiedzionym w przedsiewzięciu oswobodzenia *Genui*, skoro się tylko dowiedział o podpisaniu kapitulacyi, natychmiast postanowił przedrzeć się do *Tyrolu* przez opanowanie wąwozow ktoremi tam z okolicy *Bress* łatwy przystęp mieć można; w tym zamyśle wyruszył ku *Adda i Adydze*. W powszechności za rzecz pewną tu maią, iż ieden oddział nieprzyiacielski wszedł do miasta *Bress*, a drugi zbliżył się do *Werony*.

Generał *Massena* uwiadomiony o zbliżeniu się Generała *Berthier* nad rzeki *Adda* i *Adygę*, ustąpił z miasta *Genui*, które wszedłszy w kapitulacyą z woyskami *Austryackiemi* i *Angielskiemi*, otworzyło im swoie bramy.

z Londynu dnia 10. Czerwca.

Celem taiemney wyprawy Generała *Maitland* było wylądowanie na półwyspę *Quiberon*. To wylądowanie uskutecznionym zostało z woyskami ktore Admirał *Sir Edouard Pellew* zabrał na swoią eskadrę dnia 23. i 24. przeszłego miesiąca. Wylądowanie zupełnie się powiodło, i zamek *Penthievre* został opanowanym. Wysadzone na ląd woyska, mogą być rachowane do 4. lub 5. tysięcy ludzi. Nie wiadomo ieszcze iakie są dalsze rządowe zamiary; Czyli chciał tylko dla naszych korsarzow zapewnić schronienie, czyli też pierwsze to wylądowanie iest tylko przednią strażą. Admirał *Bickerton* ma także wkrotce na taiemną popłynąć wyprawę. Od Generała *Abercrombie* który od dawnego czasu powinien iuż był stanąć w *Portugalij*, żadnych ieszcze wiadomości nie mamy.

Duch buntu ktory się niedawno okazał na uzbroionych okrętach Stanow *Amerykańskich*, rozszerzył się pomiędzy niektóremi ekwipażami w sposob zastraszaiący. Dnia 10. Kwietnia zbuntowany ekwipaż okrętu *Portsmuth*, usiłował podpalić ten okręt w porcie *New-York*. Pierwszym tych buntownikow zamiarem było opanować ten okręt w czasie iego od brzegu odbicia, i pomordowawszy na nim Officerow, do *Francyi* go zaprowadzić.

Znany Pisarz Drammatyczny *Kotzebue* został w kraiach Imperatora *Rossyiskiego* aresztowanym. Listy z *Peterzburga* donoszące o tym areszcie, żadney o iego pobudkach nie czynią wzmianki.

P. *Sheridan* kazał bić srebrne medale na pamiątkę ocalenia życia Krolewskiego w teatrze *Drury Lane*. Z iedney strony tego medalu daie się widzieć Opatrzność pod postacią kobiety zakrywaiącey Króla puklerzem, którym odbija strzałę, a ta upada strzaskana.

Napis na medalu: *God save the King*. Z drugiey ſtrony ieſt korona Królewſka w pośrzod drzewa laurowego ſkładaiącego ſię z dwoch gałązkow z wielkiemi promieniami chwały. U spodu napis: *Uratowany od zaboyſtwa dnia 15. Maja 1800.* W około medalu napis: *Niech będzie Bog pochwalony.*

Proceſs kroloboycy Jana *Hadefield* ma być za tydzień roztrząsanym w ſądzie. Ma wyiść także kopersztych wyrażaiący przypadek Królowi wydarzony.

Wczoray 9. okrętow *Angielſkich* przybyło z *Guernsey* do *Portsmouth* przewożąc woyſka *Roſsyiſkie*. Jak tylko wſzyſtkie tam ſtaną, odpłyną nazad do swoiey oyczyzny na 11. okrętach liniowych *Roſsyiſkich*.

Składka na wdowę i dzieci zmarłego *Mallet Dupan*, wynosi iuż przeszło tyſiąc funtow. Nikt nie może mniey iak 50. funtow podpisać. Xiążęta krwi Królewſkiey i Miniſtrowie do niey należą.

Nelson ieszcze przed końcem tego tygodnia w *Londynie* ieſt oczekiwanym, wraz z P. *Hamilton* bywszym poſłem przy dworze *Neapolitańſkim*.

Podług liſtow z *Indyow wschodnich*, w *Amboyna* czyniono przygotowania przeciw attakowi wielu fregat *Francuzkich* tamże krążących. Garnizon ſkładał ſię z 1200. ludzi, rachuiąc w to artylleryą. Na brzegach rozſtawiono 40. armat.

z Paryża d 9. Czerwca.

Na dniu 2 pierwszy Konsul *Bonaparte* wszedł do *Medyolanu*. Tegoż dnia miaſto *Pawia* w południowey ſtronie kraiu *Medyolańſkiego* położone od Generała *Lannes* zaięte zoſtało, gdzie tenże Generał znalazł wielkie magazyny i 300 armat. Generał *Duhesme* wkroczył do *Lodi* nad rzeką *Adda*. Na dniu 29 Maja *Nicea* pozoſtała znowu przez woyſka pod kommendą Generała *Suchet* nazad odebraną. Część woyſk tych ieſt iuż w drodze do kraiu *Genueńſkiego* dla oſwobodzenia *Maſſeny* od blokady. Na dniu 1 Czerwca zamek *Bard* poddał ſię przez kapitulacyą. Na dniu 5 Czerwca woyſka *Angielſkie* wylądowały na puł wyspie *Quiberon*, lecz wkrotce nazad ztamtąd znowu odpłynęły. Tegoż dnia 5 Czerwca, lewe ſkrzydło armij Generała *Moreau* w *Szwabij*, attakowane było od nieprzyiaciela, lecz nieprzyiaciel z ſtratą 8 armat i 1500 jeńcow do retyrady przymuszonym zoſtał. Oto są rapporta urzędowe ze szczegułami tyczące ſię wszyſtkich tych rozmaitych wypadkow.

ARMIA ODWODOWA.

Rapport dzienny od Armij Odwodowey.— Z Medyolanu dnia 3 Czerwca.

Dnia 2. Generał *Murat* wkroczył do *Medyolanu*. Zaraz rozkazał otoczyć *Cytadellę*. We trzy godziny potym pierwszy Konsul z całym ſztabem swoim wszedł do miaſta, wśrzod naciſku Ludu zaiętego naywyższym unieſieniem radości. Sławny Matematyk *Fontana*, który niegdyś sprawował urząd w Rzpltey *Cisalpińſkiey*, zoſtał z więzienia wypuszczonym. Mało ſpodziewano ſię przybycia *Francuzow* kiedy od 10 dni Szlachta w *Medyolanie* utworzyła *Caſsino* na który sama iedynie zbierała ſię. *Caprara* z pierwszego i naybogatszego Domu we *Włoszech* pochodzący znaydował ſię także w więzieniu. Nigdy on nie był członkiem Adminiſtracyi *Cisalpińſkiey*, lecz iako Senator *Bonońſki* za wkroczeniem *Francuzow* należał do tey partyi Senatu, ktora sprawę *Francuzow* popierała. Narod *Francuzki* powinien bydź przeięty wdzięcznością ku Legionom Republikanckim, pomniąc na los iakiby ich spotkał, gdyby kontrewolucya naſtąpiła była. Generał *Moncey* przeszedł przez górę S. *Gotarda*, iutro ma ſtanąć w *Vareze*.

z Medyolanu dnia 3. Czerwca. Dywizya Generała *Lasnes* formowała przednią ſtraż począwszy od gory S. *Bernarda* aż do *Ivrei*, wkroczyła ona do *Chiavaſso* umyślnie dla wprawienia nieprzyiaciela w rozumienie, iż ma zamiar połączenia ſię z Generałem *Thurreau* ſtoiącym po między *Rivoli i Suzą*. Lecz w tymże ſamym czaſie armia nagle zwrociła ſię w przeciwną ſtronę, i przeszła przez *Seſsa* i *Ticino*.

Gdy ſię iuż doſtatecznie rozłożyła, Generał *Lannes* przeszedł znowu nozad przez *Dorea baltea* do *Crescentino*, *Trino i Vercelli*, gdzie otrzymał rozkaz wkroczenia do *Pawij*, dokąd też tego poranku wkroczył. Znalazł tam wielkie magazyny żywności, ſto tyſięcy funtow prochu, tyſiąc chorych i rannych *Auſtryakow*, 300 armat metalowych, z lawetami, wozami ammunicyinemi. kulami &c. jutro oczekuiemy na inwentarz z *Pawij*.

Generał *Lecchi* z Legionem *Ciſalpińſkim* wkroczył do *Caſsano*.

Generał *Duhesme* maszeruie z korpusem swoim do *Lodi*.

Obrot woienny przeciw *Medyolanowi* użyty tak ſię w byſtrym odbył sposobie, iż lud tamże, dopiero na 24 godzin przed wniyściem *Francuzow* dowiedział ſię o tym, iż *Francuzi* są we *Włoſzech*. Co ſię tyczy pierwszego Konsula, roznieſiono pomiędzy lud, iż to nie on, lecz ieden z braci iego armią dowodzi, ta okoliczność przymuſiła go do częſtego ludowi pokazywania ſię.

Dwie 12 funtowe armaty, które Generał *Chabran* do iednego kościoła zatoczyć kazał, zrobiły wyłom w zamku *Bard*. To przymuſiło go do kapitulacyi. Znaleziono tam 18 armat

)2(

załoga z 400 ludzi złożona zaięta w niewolę, udaie się do *Francyi*. Zamek ten dostał nam się w ręce dnia 1 Czerwca w wieczor o godzinie 9.

W armij odwodowey zostało ogłoszone surowe rozrządzenie względem wybierania rekwizycyow. Jeden tylko kommissarz żywności i kommissarze woienni mogą ią nakładać. Kommissarz woienny *Vidal* oddany iest pod sąd woienny za to, iż szacunek 5 wołow dla armij przeznaczonych przy sobie zatrzymał.

Za wkroczeniem do kraiu *Medyolańskiego*, *Bonaparte* wydał proklamacye do tamteyszych mieszkańcow. Podobnież uczyniono w kraiu *Piemonckim*. Generał *Lannes* wezwał *Piemonczykow*, aby wspolną sprawę z *Francuzami* utrzymywali, *Bonaparte* wkracza teraz z stem tysięcy ludzi, a 10 tysięcy *Włochow* już się w legion uformowało.

Przed wkroczeniem *Francuzow* do kraiu *Medyolańskiego*, nieprzyiaciel znaczną liczbę iazdy z nieco artylleryi zebrał nad rzeką *Ticino*. *Francuzi* tym czasem wkroczyli przez tę rzekę. W wieczor o godzinie 8. Generał *Monnier* po żywey bitwie zaiął wieś *Turbigo*, dokąd się *Austryacy* cofneli. Zdobył 200 jeńcow. We wsi wszystko wyciętym zostało. Znaleziono w niey przeszło 300 trupow.

Generał *Turreau* z wielkim oddziałem nieprzyiacioł żywe stoczył potyczki, i nieprzestaie manewry swoie rozwiiać w pozycyach pomiędzy *Turynem* i *Suzą* zaiętych.

Od Quiberon.

Depesza telegraficzna z *Brest* pod dniem 7. donosi, iż 35 statkow woiennych *Angielskich* na dniu 5. przybyło nad brzegi pułwyspy *Quiberon*. Generał *Bernadotte* otrzymawszy wiadomość o obrotach flotty nieprzyiacielskiey, spodziewał się od kilku dni wylądowania. Wszystkie srzodki użyte zostały, wszystkie ważne stanowiska nad brzegami przeciw wszelkiemu zawarowane niebespieczeństwu. Woyska zebrane maiące *Bernadotta* na czele, udały się do *Quiberon*.

Drugą depeszą telegraficzną pod dniem 8. Generał *Mathieu* doniosł ministrowi woiennemu, iż wylądowanie *Anglikow* w *Quiberon* zostało bez skutku. Nieprzyiaciel wsiadł nazad na okręty, i na brzegach *Finisterre* wszystko iest spokoynym. Trzy tysiące ludzi znayduie się w *St. Renau* i wszystkie srzodki są przedsięwzięte, aby ieżeli nieprzyiaciel znowu się pokaże, należycie przyiętym został.

ARMIA REŃSKA.

Depesza Telegraficzna.— Z Huningi dnia 8. Czerwca. Szef sztabu głownego armij Reńskiey do ministra woiennego.

Dnia 5. *Austryacy* attakowali lewe skrzydło armij. Zostali nazad odparci i zupełnie pobici. Ośm armat z swoiemi wozami ammunicyinemi i zaprzęgiem wpadły nam w ręce. Jeden także Generał i 1500 ludzi dostało nam się w niewolę.

Od korpusu armij Generała Suchet.

Wydrukowane są teraz rozmaite rapporta, ktore Generał *Suchet* przesłał *Massenie* od d. 8. Maja. Donosi on w nich dawnieysze potyczki, ktore w cofaniu się iego nad rzeką *Var* zaszły. Generał *Jabłonowski* sprawił się bardzo walecznie. *Montalbano* i cytadella *Villefranche* na 2 miesiące w żywność zostały opatrzone. W pierwszym z tych mieysc *Suchet* zostawił pisarza telegraficznego. Z *Nicei* za pierwszym iey opuszczeniem wywiezione były sprzęty woyskowe na 75 statkach przewozowych. Mały zamek *Vintimiglia* został w 2 godzinach na 45. dni w żywność opatrzony. Szczęście pierwszego Konsula (wyraża *Suchet*) zaręcza nam za wszystkie wypadki. Dalsze raporta tego Generała są następuiące:

Generał *Suchet* pisze pod d. 14 Maja: „Dnia wczorayszego nieprzyiaciel attakował nasze woyska naprzeciw przed-mostowego szańcu; Grenadyerowie *Lattermana* walecznie byli przyięci, i po dwugodzinney bitwie, stu dwudziestu tychże grenadyerow i 35 huzarow *Toskańskich* wręce nam się dostało. Przebywanie korpusu *Elznica* nad rzeką *Var*, może opoznić moie wstępne działania. *Anglicy* stoią przy uyściu *Var*."

Inny list Generała Suchet z Cagnes d. 27. Floreal (17. Maja.

„*Melas* znayduie się w *Nicei*, i nieprzestaie zagrażać przedmostowym okopom przy *Var*. Tego poranku wysłałem na podsłuchy. Generał *Solignac* spuszczaiąc się lewym brzegiem rzeki *Var*, pomknął się aż na dolinę *Nidoze*, gdzie zagarnął nieco jeńcow *Piemontskich*. *Brunet* odpędził wszystkie posterunki nieprzyiacielskie idąc na dolinie *Magnon*, gdzie wstrzymany został na widok dwoch batalionow grenadyerow *Węgierskich* okopanych i przez zasieki obwarowanych. Nakoniec Generał *Rochambeau* przeszedł wielkim gościńcem z Generałem *Quesnel*. Odparli nieprzyiaciela aż do *Sainte Helene*, gdzie osadzone są dwa bataliony *Lattermana* z dragonią Cesarską. Podsłuchy powrociły około godziny 10 z rana, wytrzymawszy z nader małą stratą dwugodzinne z ręczney broni strzelanie i rozpoznawszy dokładnie położenie stanowisk nieprzyiacielskich.

Inny list z Cagnes pod d. 28 flor: (18 Maja)

Melas zdaie się upierać przy swoim rozu-

mieniu, które od kilku dni oświadczył, iż armia odwodowa ieft tylko *przywidzianą armią*. Zoftaie on dotąd w *Nicei*. Cała brygada *Lattermana* złożona z grenadyerow *Węgierfkich*, zaymuie wzgorki z czterema Regimentami infanteryi i trzema armatami. *Bellegarde* otacza *Var*, a *d'Aspremont* w 3500 ludzi znayduie fię w *Levenzo*. Zapewniaią, iż *Elznitz* z sześciu batalionami grenadyerow *Węgierfkich* należy do tychże oddziałów. Jeżeli to ieft prawdą, utworzony oddział w *Piemoncie* nie może mieć więcey nad 4 tyfiące infanteryi. Generał *Saint Hilaire* przyłączył fię do mnie, i poprowadził naprzod kolumny polowe i całą kawaleryą armij On nadał ruch fiłom naszym, a *Prowantczykowie* są dobrze przygotowani na odparcie nieprzyiacioł od swoich granic. Ja z moiey ftrony przyspieszam ich zbieranie fię.

Inny List z Saint Laurent du Var pod dniem 2. Prairial (21. Maja.)

„Od czasu iakem do ciebie pisał kochany Generale, nieprzeftaiemy ucierac fię z nieprzyiacielem. Dnia 30. (20) attakowaliśmy go na wzgorkach powyżey przedmoftowego szańcu; bitwa była zawzięta, a Generał *Brunet* sprawił fię w niey podług swego zwyczaiu. Zabraliśmy 73. ieńcow, pomiędzy któremi 2ch officerow. Przez zabranych w niewolę ludzi mogliśmy fię przekonać, iż nieprzyiaciel trzymał przed nami wielkie fiły z iedenaftu batalionow grenadyerfkich i ośmiu regimentow infanteryi złożone. Od 4. godziny zrana nieprzyiaciel w 11. batalionow grenadyerfkich i w 6. regimentow infanteryi uderzył z natarczywością na szaniec przedmoftowy. Rozpoczęła fię nader zawzięta bitwa. Pułbrygady 20ta, 39ta i 99ta wybornie fię sprawiły. Mężny *Brunet* zoftał rannym, lecz bez niebespieczenftwa. Generał *Rochambeau* wpośrzod ognia spokoyny, dał widzieć swoie talenta; Dopomagał mu dzielnie Generał Inżenierow *d'Ambarrere*, ktory zoftawał pod naytęższym ogniem z bateryow nieprzyiacielfkich. Artyllerya ziednywa sobie iak naywiększy szacunek, a dziś oddaie nam ważne ufługi. Nieprzyiaciel wysypał liczne baterye na wzgorkach w tyle przedmoftowego szańcu. Z tych bateryow blifko przez fześć godzin nieuftanny na nas ogień sypano. Przeszlę ci obszernieysze szczeguły fkoro fię bitwa zakończy. Mamy nieco grenadyerow zabranych wniewolę. Nakoniec dopiero dnia 30 (20.) *Melas* odebrawszy spieszne uwiadomienie o marszu armij odwodowey, opuścił *Niceą*. Tegoż dnia kazałem rozpoznać i ścigać nieprzyiaciela, któremu zabraliśmy 72. jeńcow z dwoma officerami. Wybor armij nieprzyiacielfkiey ieft nader znacznie ofłabiony, a kompanie grenadyerow zmnieyszone są dziś na 20. do 25. ludzi. Spodziewam fię ieszcze być attakowanym tey nocy lub też nadedniem.

Inny List Generała Suchet *do Generała kommenderuiącego* Maffeny *w Saint Laurent du Var d. 4. Prairial (24. Maja.)*

„Kochany Generale, dnia 2. (22.) pobiliśmy nieprzyiaeiela; Chciał on za pomocą 16. armat i liczney infanteryi zaiąć i zburzyć przedmoftowe szańce, lecz zoftał pokonany, i 500 ludzi utracił.— Konsul *Bonaparte* znayduie fię dziś w *Ivrei* na czele 50. tyfięcy woyfka. Opanuię iak nayrychley być może *Niceę*. Dnia 7. (27.) woyfka moie w tym czafie zaymować będą *Raux*; Naywiększe moie pragnienie ieft z tobą fię złączyć, i przekonać cię, iż nie masz przychylnieyszego sobie Przyiaciela, iak. . . &c.

Minifter woienny otrzymał z *Nicei* naftępuiące pod dniem 29 Maja wiadomości:

Po żywym przypuszczonym z ftrony nafzey attaku weszliśmy znowu do *Nicei*. Nieprzyiaciel w nieładzie fię cofnął. Zaieliśmy mu 200 niewolnikow powiększey części grenadyerow. Zoftawił w *Nicei* 800 chorych, kilku officerow i rozmaite armaty. Jedna z kolumn iego pomaszerowała do *Col di Tende*. Druga udała fię drogą do *Riviera* w kraiu *Genueńfkim*. Scigamy ią fpiesznie, a gdyby woyfka te potrafiły nawet przyłączyć fię do G. *Melas*, to i tak nie wielką przynioflyby mu korzyść. Położenie *Genui* ieft zaspakaiaiące Generał *Massena* otrzymał wiadomość o marszu armij Odwodowey i iey we *Włoszech* poftępkach. Zmnieyszono wprawdzie racye chleba, nie brakuie iednak na mięfie, winie, legominach i owocach. W oberżach żyć można ieszcze bardzo dobrze za 5 frankow na dzień. Jeft także wiele ukrytey mąki. W mieście naywiększy porządek, i naylepszy duch panuie. Wiadomość o zwycięztwach armij Odwodowey i *Reńfkiey* podwoiła zapał *Genueńczykow* i ich obrońcow. Zgodno z oryginałem.

(Podpisano) *Carnot.*

z Paryża dnia 10. Czerwca.

Na dniu 4 Czerwca pierwszy Konsul *Bonaparte* kazał ogłofić w *Medyolanie* wfkrzeszenie Rzpltey *Cisalpińfkiey*. Zaraz poftanowiony tam zoftał Rząd tymczasowy.

Na dniu 3 Generał *Duhesme* zaiął miafto *Lodi* i daley za rzekę *Adde* wkroczył. Wiadomość tę rownie iak inne poniżfze, ogłasza dzifieyszy *Monitor*.

My tu kładziemy nayprzod rapporta dawnieysze o wypadkach zaszłych przy przeyściu woyfk *Francuzkich* przez rzekę *Tecino*,

przez którą musiały one przeyść nim weszły do *Medyolanu*.

Alexander Berthier General en chef armij Odwodowey do Pierwszego Konsula w Medyolanie dnia 3 Czerwca.

Obywatelu Konsulu. Mam Ci ieszcze zdać sprawę o obrotach armij od dnia 30 Maja, o iey działaniach, i o czynach waleczności którémi się wsławiła

Przeyście i Bitwa nad rzeką Ticino.

Generał *Murat* który na dniu 30 z *Novarry* wyszedł, przymaszerował nad *Ticino*, przez którą miał przechodzić. Podzielił on na części kawaleryą swoią aby nieprzyiaciela wdłuż tey rzeki od jeziora *Como* aż do *Vigevano* mogł trudzić, gdy tym czasem dywizya Generała *Boudet* pod rozkazami iego zostaiąca, cofnela się do mostu *Buffalora*, gdzie nieprzyiaciel zdiął swoie pontony, i gdzie przeyścia kilku armatami bronił. Dywizyą tę przeznaczyłem ia do *Vigevano*.

Generał *Murat* poczynił przygotowania do wprawienia nieprzyiaciela w rozumienie, iż pod *Voltegio* chce rzekę *Tecino* przechodzić. A dowiedziawszy się, iż niektóre statki nieprzyiacielskie w iednym korycie rzeki *Tecino* ukryte znayduią się, rozkazał swoiey artyllery, tudzież części kawaleryi i 70tey Pułbrygadzie, aby ściągnąwszy pod *Galiete*, tamteysze przeyście opanowała.

Na dniu 31 Maja o świcie dnia 70ta Pułbrygada dała się widzieć pod *Galiate*, które to stanowisko nieprzyiaciel 2 aubicami i 3 iedenasto funtowemi bronił armatami, sypiąc mocny kartaczowy ogień. Generał *Murat* rozstawił swoią artylleryą i z rowną tęgością odpowiadał nieprzyiacielowi. Tym czasem 70ta Pułbrygada zaięła krypy, które się w małym korycie *Teciny* znaydowały. Zołnierze nieśli krypy te na swoich barkach i przenieśli ie w pośrzod rzęsistego ognia kartaczowego na drugie koryto rzeki. Na mocy odebranego rozkazu, grenadyerowie wyruszyli naprzod, wodę po pas maiąc do iedney drzewem i krzakami zarosłey kępy, zkąd można było korzystny sypać z ręczney broni ogień. Generał *Murat* rozkazał wystąpić swoiey artylleryi, dla uderzenia z boku na artylleryą nieprzyiacielską. Pod zasłoną tego ognia i za pomocą dwoch statkow przewozowych przeszedł przez *Ticino*, przymuszaiąc razem nieprzyiaciela do cofnienia swoiey artylleryi. Rozmaite małe statki które na drugim brzegu zabrane zostały podały okoliczność do przewiezienia batalionu, który natychmiast uderzył na kawaleryą nieprzyiacielską i przeyście pułbrygady zasłonił. W tey to okazyi szef brygady *Duroc* omal nie utonął.

Nakoniec nieprzyiaciel cofnął się do wsi *Turligo*, gdzie znaczne otrzymał posiłki dowodzone przez Generała *Laudon*. G. A. *Gerard* opanował mosty pod *Turligo* i odpierał wycieczki które kawalerya nieprzyiacielska na naszą piechotę czynić chciała. W tym noc nadeszła. Generał *Murat* znaiąc ważność wypędzenia nieprzyiaciela z iego stanowiska, rozkazał Generałowi *Monnier* attakować *Turligo*. Ten wraz z Generałem *Cisalpińskim Pino* po uporczywey obronie zaiął wieś tę z bagnetem w ręku, zabił nieprzyiacielowi 200 ludzi, a 400 w niewolę zachwycił. Nasza strata składała się z 15 zabitych, pomiędzy którémi 3 iest kapitanow i z 50 rannych.

Poczym Generał *Murat* wkroczył do *Bussalora* zkąd nieprzyiaciel ustąpić musiał. Generał *Vignolles* zabrał pontony, które nieprzyiaciel w momencie ucieczki swoiey zatopił. W nocy zatrudniano się wystawieniem pływaiącego mostu. Generał Adjutant *Berthier* przy przedniey straży Generała *Murat* użyty, przez swoią czynność bardzo się wsławił, i wielkie wyświadczył nam przysługi.

Noc i cały dzień 1 Czerwca obrocony był na przeprowadzenie dywizyow *Boudet*, *Loison* i *Victor* przez *Ticino*. Dywizye te następuiącego dnia 2 Czerwca wkroczyły do *Medyolanu* od ktorego bram klucze odebiał Generał *Murat*.

Zaięcie Pawij i inne wiadomości.

Generał *Lannes* z swoiey strony wkraczał ku *Pawij*. Nieprzyiaciel opuścił to miasto, zostawiwszy nam 300. armat, które nie miał czasu na statki będące na rzece *Po* zabrać, 8 tysięcy karabinow, 2 tysiące fass prochu, nieprzeliczone magazyny i million ładunkow.

Generał *Moncey* iest w *Bellinzona*, a 44ta Pułbrygada, która przez *Simplon* przeszła, staneła w *Arona*.

Legion *Cisalpiński* blokuie cytadellę *Arona*. Ma rozkaz przez gory ku *Brescia* ciągnąć.

Tu się przyłącza kapitulacya zamku *Bard*

(Podpisano) *Alex. Berthier.*

Kapitulacya zamku *Bard* na dniu 1. Czerw: między kommendantem iego kapitanem *Stuard de Bernskops* i Generałem dywizyi *Chabran* zawarta składa się z 7 artykułow nic osobliwego w sobie nie zawiera. Garnizon w niewolę zaięty musiał na dniu 2 Czerwca broń złożyć. Officerowie zatrzymali broń i sprzęty, żołnierze swoie tormistry. Wszystkie zapasy woienne miały być wydane.

Rapport dzienny od Armij odwodowey z Medyolanu dnia 4. Czerwca.

W mieście *Medyolanie* Te Deum spiewane było.

Wszyſtkie szpitale nieprzyiacielſkie wpadły wręce nasze. 1500 chorych znaydowało ſię w *Pawij*, a 1200 w *Medyolanie*. Codzień odkrywamy nowe magazyny. Między innemi w *Pawij* znaleziony ieſt magazyn z 5000 poſtaw dubeltowego sukna, i 10,000. nowey broni.

Wczoray na dniu 3 Generał *Duhesme* po małey odbytey rozprawie za *Lambrą* wkroczył, w rozprawie tey zabrał nieprzyiacielowi 20 ludzi. Po czym przybył do *Lodi*, przeszedł przez rzekę *Addę*, i ściga daley nieprzyiaciela.

W *Medyolanie* Rząd tymczasowy ogłosił co naſtępuie :

Proklamacya.

Adminiſtracya tymczasowa miaſta tego ma ukontentowanie podać do wiadomości swoim szacownym wspoł obywatelom szlachetne uczucia pierwszego Konsula *Bonaparty*. Zoſtała umocowaną do ogłoszenia naſtępuiących artykułow, które nienaruszenie zachowane bydź maią :

1mo. Rzplta *Cisalpińſka* ieſt znowu urządzoną, iako wolny i niepodległy Narod.

2do. Wolne i publiczne sprawowanie Religij Katolickiey ma być w tym samym zachowane ſtanie, w iakim zoſtawało w czaſie pierwszego *Włoch* zdobycia. Każdy rodzay obrażenia lub znieważenia wspomnioney Religij iey ſlug, zwyczaiow i symbolow, ninieyszym ieſt zakazany, rownie iak każdy poſtępek maiący za cel naruszenie w naymnieyszym punkcie wolnego iey wykonywania. Przeſtępuiący ninieyszy zakaz maią być naysurowiey nawet śmiercią za wyrokiem władz przyzwoitych karanemi.

3tio Własność wſzyſtkich obywatelow bez wyięcia ma być szanowaną.

4to. Zakazane ieſt używanie nazwiſk mogących przypominać niezgodę partyow i zdań.

Wśrzod szczęśliwych okoliczności, w iakich środki te są ogłoszonemi, Adminiſtracya nie bez żalu widzieć może, iż rozmaite osoby oyczyznę swoią opuszczaią. Przeto na mocy wyraźnego rozkazu pierwszego Konsula, nieprzytomni obywatele wezwani są aby do domow swoich ile możności iak nayprędzey odtąd powracali. Wyiąwszy wyraźnie tych tylko, ktorzy podług traktatu w *Campo Formio* przeciw Rzpltey *Cisalpińſkiey* oręż podnieśli, i iako zdraycy przeciw oyczyznie swoiey uważani być powinni.

5to. Ponieważ wſzyſtkie prawa które od dnia wkroczenia woyſk *Auſtryackich* aż do powrotu armij *Francuzkiey* wydane zoſtały, za żadne i nieważne uważane być powinny, gdyż były ogłoszone w kraiu który większa część Mocarſtw *Europeyskich* a nawet i sam Cesarz w wspomnionym traktacie w *Campo Formio* za wolny i niepodległy uznąli, przeto zoſtaną zniesione wſzyſtkie ſekweſtra na maiątki włożone, które posiadane były, iako dawna własność, lub za prawym nabyciem, chociażby te ſekweſtra pod iakimkolwiek bądź pozorem, i w iakieykolwiek okoliczności włożone były.

6to. Cyrkulacya bankocetlow *Wiedeńſkich*, ktore do tego kraiu zoſtały wprowadzone, ieſt zakazaną. Nie mogą one być ani w intereſſach prywatnych, ani w kaſſach publicznych przyimowanemi.

Adminiſtracya tymczasowa ieſt przekonaną, iż wszyscy mieszkańcy Rzpltey *Cisalpińſkiey* z takowych poprzedniczych rozrządzeń przekonani zoſtaną, iż armie *Francuzkie* i Bohatyr ktory im przewodniczy, nie maią innego zamiaru, iak wprowadzenie do kraiu tego wolności i niepodległości. Przeięci nayspráwiedliwszą wdzięcznością, powinni przeto wſzyſcy obywatele przykładać ſię do powodzeń oręża swoich wybawicielow, rownie iak do przywrocenia pokoiu, który po odzyſkanin wolności, naypierwszym ieſt godnym życzenia dobrem. — W *Medyolanie* w domu Municypalnym d. 15. *Prairial* roku 8go. — (4. Czerwca).

(podpisano) Adminiſtracya tymczasowa *Marliani*, *Sacchi*, *Goffredo*—Delegowani.

Depesza telegraficzna z Port Malo dnia 9. Czerwca.

Z Rennes d. 8. Czerwca. Szef sztabu głownego armij zachodniey do miniſtra woiennego.

„Generał *en chef Bernadotte* donsi pod d. 7. iż *Anglicy* wylądowawszy w *Quiberon* przymuszeni zoſtali wsiąść nazad na okręty, to odbyło ſię tak spiesznie, iż zoſtawili nam 2 armaty i rozmaitych ludzi.

Jeden oddział nieprzyiacielſki znayduie ſię ieszcze na połwyspie *Cenis*, lecz woyſka nasze przeciw niemu pomaszerowały. Wszyſtko nas przekonywa, iż iuż go tam nie znaydą.

Zgodno z oryginałem— *Chappe.*

Mowią, iż Jozef *Bonaparte* członek Rady Stanu zeszłey nocy wyiechał ztąd do brata ſwoiego do *Medyolanu*.

Zaięcie miaſta *Lodi* przez Generała *Duhesme* ieſt tu za bardzo rzecz ważną uważanym. Wiadomo, iż dawniey ſtraszliwa bitwa ſtoczona wprzod była, nim *Bonaparte* przez moſt do *Lodi* wkroczył.

Oboz, który na nowo zbiera ſię pod *Dijon* ma otrzymać nazwiſko *Drugiey linij armij Odwodowey.*

Generał *Desaix*, który z *Egiptu* do *Tulonu* powrocił, pisał ztamtąd, iż wkrotce uda się do *Medyolanu*.

Z powodu zaięcia *Medyolanu* tamteysi mieszkańcy powszechną illuminacyą miasto ozdobili. Wiele osob wyiechało naprzeciw *Bonapartemu*. Pierwszy Konsul mieszka w *Medyolanie* w pałacu narodowym. Przyrzekł *Cisalpinom* w Proklamacyi, iż im oddaie nazad ich wolność, i że żadne nadzwyczayne podatki nie będą nałożone.

Pod *Marsylią* dało się widzieć 6 okrętow liniowych *Angielskich* z 50. statkami przewozowemi maiącemi woysko na sobie.

Przy cofaniu się z *Nicei Austryacy* (którzy rozmaitych ztamtąd wzieli z sobą zakładnikow) trudzeni mocno byli przez armaty zamku *Montalbano*.

W *Quiberon Anglicy* dwa dni tylko bawili.

W kraiu *Piemonckim Francuzi* nigdzie drzew wolności nie stawiali i wszelkie religiyne urządzenia zupełnie szanowali.

Bonaparte za wkroczeniem swoim do kraju *Medyolańskiego* naybardziey stara się opatrzeć w żywność. Jedno korpus udało się do *Kremony*, gdzie naywięcey magazynow znayduie się.

Ponieważ Generał *Moncey* przez gorę S. *Gotarda* do *Bellinzony* wkroczył, aby się ztamtąd od *Szwaycaryi* z *Bonapartem* połączył, przeto Generał *Dedovich* musiał się cofnąć, aby nie był oderzniętym.

Smiały plan *Bonaparty* nie mogł być od nikogo zgadniętym. Położenie obu armiow we *Włoszech* iest tak osobliwe, iż dalsze wypadki bardzo zadziwiaiącemi być mogą.

Brat exdyrektora *Barthelemi* iest także z listy emigrantow wymazanym.

Zadney nie ma wątpliwości, iż we *Włoszech* miano błędne wyobrażenia o armij Odwodowey i o iey działaniach. Poczytywano ią tylko za armią przywidzianą, albo przynaymniey za bardzo słabą. Za dowod tego służyć może zaięty w *Pawij* list posłany do G. *Mosel* przez Generała Cesarskiego *Hohenzollern*. Pisany on iest z przed *Genui* pod dniem 1 Czerwca, przeto w czasie bardzo bliskiego armij tey pod *Medyolan* podstąpienia, a iednak armia ta nazwana iest w tym liście oddziałem podiazdowym, ktoremu armia Cesarska wkrotce położy granice. Okazuie wszelako podziwienie zapytuiąc się, gdzie zostaie G. *Vukasovich* i dokąd cofnął się xiąże *Fürstenberg*, wyznaie przy tym, iż korpus przed *Genuą* nic czynić nie może. Gora S. *Bernarda* na 70 stop śniegiem okryta, zdawała się bydź zupełnie zabespieczaiącą, poczyniono przeto małe tylko przygotowania dla zawarowania przeyściow przy gorze *Cenis* i *Gotard*. W 10 dni nawet już po wyruszeniu armij, nie stało w dolinie *Aosta* nawet 6 tysięcy ludzi, i ci więcey zatrudniali się ieszcze gorą *Cenis* niż gorą S. *Gotarda*. Należy więc dziękować takowym błędnym o armij Odwodowey mniemaniom. Bo chociaż nie znayduie się ona w żadnym nędznym stanie, iednak nie można było przez góry tyle przeprowadzić artyllery i ammunicyi i żywności, aby mocnemu attakowi długi odpor czynić. Po kilku dniach bowiem w dolinie *Aosta* już nie było żywności ani dla ludzi ani dla koni, a broń ręczna była zawsze głownym orężem woysk naszych, dopoki te przez zaięcie *Pawij* we wszystkie potrzeby woienne nie zostały opatrzone.

z Bruxelli dnia 12. Czerwca.

Słychać iż wiele rodakow naszych będących na liście emigrantow i znayduiących się teraz w *Niemczech* zostanie z niey wymazanych.

Wiadomość, iż *Bonaparte* i kilku iego Generałow w niebespieczeństwie byli zostania schwytanemi od iednego małego patrolu Austryackiego, iest prawdziwą. Officer który tym patrolem od 40 ludzi dowodził, nazywa się *le Breux* i iest rodem z *Bruxelli*.

Generał *Vandamme* i *Augereau* zatrudniaią się razem obroną *Niderlandow* i Rzpltey *Batawskiey* przeciw napaści *Anglikow*.

z Hagi dnia 14 Czerwca.

Zawczoray Dyrektoryat nasz odebrał nadzwyczaynego kuryera od naszego Posła w *Paryżu* z wiadomością kommunikowaną mu przez drugiego Konsula, o zaięciu przez armią odwodową *Medyolanu* i *Pawij*. Depesza ta była przy rozpoczęciu sessyi pierwszey Izbie przeczytaną, sprawiła nadzwyczayną radość, i pobudziła wielu deputowanych do udania się do ministra Rzpltey *Cisalpińskiey* Obywatela *Galdi* dla powinszowania mu odmiany szczęścia.

Sądzą tu, iż woyska *Angielskie* pod *Quiberon* fałszywe tylko wylądowanie ulkuteczniili dla pokrycia innego wylądowania, które może w kraiu naszey Rzpltey uczynić zamyślaią. W tymże samym dniu kiedy przyszła o tym z *Paryża* wiadomość, otrzymaliśmy doniesienie z *Texel*, iż okręt z *Embden* przypłynąwszy, widział na dniu 11. o 6. godzin od *Vlie* 22. okrętow *Angielskich* i wiele statkow przewozowych. To dało powod, iż wiele batallionow naszych odebrało rozkaz udania się do *Zelandyi*, aby na każdy przypadek gotowemi do obrony były. — Generał *Augereau* ma swoią głowną kwaterę nie w *Herzogenbusch*, ale we wsi *Hees* o dwie godziny od *Eindhoven*, dla zbliżenia się tym większego do obozu w tym mieyscu znayduiącego się.

Xiąże *Brunświcki* odprawia teraz rewią w *Westfalij* nad woyskami na linij demarkacyiney zostaiącemi.

Z powodu blisko kończącego się kwartału prenumeraty, Redakcya Gazety Korrespondenta *upraszą JPP. Prenumeratorow, ażeby się wcześnie raczyli zgłosić, na Prowincyach do nayblizszych Pocztamtow, a w Warszawie do Kantoru teyże Gazety. — Cena prenumeraty zwyczayna.*

DODATEK.

Ad Nro: 51.

DODATEK DO GAZETY KORRESPONDENTA

Z WARSZAWY DNIA 27. CZERWCA ROKU 1800. w PIĄTEK.

z Paryża dnia 11. Czerwca.

Pierwſzy Konsul w Liście swoim pod datą 15. (4.) donosi, iż w końcu tego mieſiąca powróci do *Paryża.*

Liſt z *Frejus* pod dniem 1. Czerwca zawiera w ſobie: „Od czasu weyścia naszego do *Nicei* d. 9. (29 Maja) pomknęliśmy ſię w kray *Genueńſki.* Głowna nasza kwatera ieſt już w *St Remo*, a iutro zapewne będzie w *Port-Maurice.* To odſtąpienie nieprzyiacioł winniśmy powodzeniom G. *Bonaparte.* Nayważszy Kommiſſarz *Aubernon* donosi nam z *Genui* pod d. 6. (26.) „Ziadamy konie i małe kawałki chleba z otrębow; lecz obecność *Bonaparty* w *Piemoncie*, podwoiła naszą odwagę. Spodziewamy ſię być w tey dekadzie od oblężenia uwolnionemi.“

Rozbraianie Szuanow w Dep: *Ille i Vilaine* przynioſło dotąd 2424. karabinow, z ktorych 1500. kalibrowych, 320. myśliwſkich, a 600. *Angielſkich.*

Obywatel *Freuille* ſekretarz legacyi *Francuzkiey* przy Dworze *Hiszpańſkim*, ożeniwszy ſię w *Madrycie*, wyiechał ztamtąd dnia 1. do *Paryża.*

Młody Chinczyk wprowadzony był wczora do Muzeum Obrazow. Uważał ie z pilnością, lecz bez wielkiego zadziwienia. Naywięcey go zaſtanowiła bitwa pod *Arbellą.* Na widok iazdy *Partow*, pokazywał iakim ſposobem walczy kawalerya *Chińſka* i iak uchodząc ſtrzela z łukow.

Obraz *Gerarda Dow* wyſtawuiący Dentyſtę wyrywaiącego zęby, niezmiernie go przeraził; z tego powodu powiedział, iż w *Chinach* ludzie tey profeſſyi przykładaią do boleiącego zęba pewny likwor od ktorego ząb natychmiaſt bez bolu wypada. Zgoła dał on wiele widzieć w ſobie rozsądku i dowcipu, ale żadney żywości.

Armia Włoſka. — *Dziennik od dywizyi G. Suchet w St Laurent du Var 6. Prairial (26. Maja.)*

„Od dnia 6. Kwietnia nieprzyiaciel nieprzeſtawał nacierać na ſłabe korpus Armij G. *Suchet* w linij *Vintimille*; Było podobieńſtwem, iż kroki nieprzyiacielſkie na kilka dni uſtaną, lecz G. *Melas* chcąc dotrzeć aż do *Nicei*, niedawał spoczynku swoim woyſkom przez kilka regimentow F. M. *Elznitz* wzmocnionym. Dnia 7. wyſłał 18. do 20. tyſięcy ludzi ku *St Bartholomé i Rezzo.* Brygada G. *Cravey* trzy razy bagnetami *Auſtryakow* odparła. Generałowie *Jabłonowſki i Pouget* przez cały dzień wſtrzymywali natarczywość ſił nieprzyiacielſkich.

Pułbrygady 68ma, 104ta, 33cia i 34ta walczyły z niepoiętym oporem. Mężny G. *Cravey* pokilkakrotnie attakuiąc na bagnety, ranny doſtał ſię do niewoli. Generał *Jabłonowſki* miał dwóch koni pod sobą zabitych. W tym dniu nieprzyiaciel utracił 1400. ludzi. P. *de Brentano* i drugi ieszcze Generał, dway Pułkownicy i 43. Officerow poległo — Generał *Suchet* zoſtawſzy Panem placu bitwy, nieczekaiąc powtornego attaku, zebrał swe ſiły ku *Nicei.* W *Vintimille* zoſtawiony był mocny garnizon. Szefowie będący w *Nicei*, przez nikczemność swoią uſtąpili do *Antibes*, z czego położenie naszego korpusu przez trzy dni nader przykrym ſtę ſtało dla niedoſtatku żywności. Dnia 10. Kwietnia wąwoz *Raoure* przez grenadyerow zoſtał opanowany. Tegoż dnia wzmocniono ludzmi i żywnością twierdze *Mont-Alban*, *Ville-Franche i Niceą*, 73. ſtatki z rynsztunkami przybyły do *Antibes*, a dnia 12 korpus zwrocilo ſię ku *Var.*

W ten czas *Suchet* po dwu-mieſięcznych nieuſtannych bitwach, mogł nakoniec dać nieiaki spoczynek swoiey waleczney armij; obfitość wrociła ſię do obozu, a pomyślności Armij *Reńſkiey*, i zbliżanie ſię *Odwodowey* całkiem ożywiło waleczność żołnierzy.

Dnia 15 Generałowie *Melas*, *Elsnitz i Latterman* ſilnie uderzyli na ſzaniec przedmoſtowy *Var*; po dwugodzinnym ogniu, uſtała bitwa, w ktorey zabraliśmy 120. grenadyerow i 25. huzarow Tolkańſkich. *Anglicy* ſtali przy uyściu *Var.* Dnia 16. przybył G. St *Hilaire.* Mieszkańcy Departamentu *Var* ſtaneli na pomoc. Generał *Brunet* wyszedſszy na podſłuchy, zabrał 80. jeńcow.

Niebespieczna i mądra Armij Odwodowey do *Włoch* przeprawa, nakłoniła w relzcie G. *Melas* do odwołania swoich grenadyerow. G. *Suchet* przymuszony walczyć przeciwko znacznie licznieyszym ſiłom, rozpocznie znowu wſtępne działanie. Korpus iego pragnie iak naymocniey połączyć ſię z pierwszym Konsulem, i na nowe iego zaſługiwać pochwały. Jutro idziemy naprzod.

Generał *Suchet* rozkazał wyſtawić Telegraf w twierdzy *Mont-Alban.* Znayduiąc ſię w pośrzodku Armij *Auſtryackiey*, twierdza ta wszyſtkie iey widzi obroty, a iey Telegraf odpowiadaiąc temu ktory ſtoi na wzgorkach w tyle *Var*, donosi o tym wſzyſtkim co ſię dzieie w *Nicei* i okolicach, ułatwia operacye, i drażni nieprzyiaciela.

(Podpisano) *Suchet.*

W głowney kwaterze w Genui 6 Prair. (26 Maja) Maſsena Generał kommenderuiący do Armij i mieszkańcow Genui.

„Officer odemnie wyſłany do *Paryża* do pierwszego Konsula, powrocił tey nocy. Zoſtawił on Generała *Bonaparte* spuszczaiącego ſię z góry S. *Bernarda.* *Bonaparte* ma z ſobą Ob. *Carnot* Miniſtra woiennego. Pisze do mnie, iż między 28 i 30 Flor: (18 i 20 Maja) z całą ſwoią Armią ſtanie w *Jvrei*, a ztamtąd ſzybkim biegiem poydzie do *Genui.* Armia *Reńſka* odnioſła nowe korzyści; otrzymała ſtanowiące zwycięztwo w *Biberach*, zabrała wiele jeńcow, i ku *Ulm* dążyła. Generał *Bonaparte* ktoremu donioſłem o poſtępowaniu mieszkańcow *Genui*, oświadcza mi ufność iaką w nich pokłada, pisząc mi: Znayduiesz ſię w trudnym położeniu, lecz to mnie pociesza, iż ſię znayduiesz w *Genui.* To świaſłe i znaiące ſwoią ſzczęśliwość miaſto, wkrotce w swoim oswobodzeniu pozyſka nagrodę czyniących przez ſiebie ofiar.„ Te wyrazy będą ogłoſzone urzędownie, Zwierzchności *Liguryiſkiey* podane, i w dwoch językach poprzybiiane.

(Podpisano) *Maſſena.*

Oprocz Dziennikow od Armij Odwodowey, Miniſter podaie rapport G. *Berthier* do pierwszego Konsula, o przeprawie przez *Tecino*, o bitwie tamże, i o zdobyciu *Pawij.*

Urzędowe rapporta od armij Odwodowey dochodzą
do dnia 5.

Generał *Duhesme* był w *Lodi*, przeszedł przez *Ad-
dę* otoczył fortecę *Pizzighetone* i zaiął miasto *Crema*.

Przy mocnym korpusie Generała *Moncey* znayduią się
Generałowie *Leclerc*, *Lapoype*, *Chabert*, *Lorge* i inni.

Armią Odwodową coraz świeżo przybywaiące wzma-
cniaią korpusy.

List z *Konstantynopola* pod d. 25 Kwietnia w Dzien-
niku urzędowym umieszczony wyraża co następuie:

Traktat między *Francuzami* i *Turkami* względem u-
stąpienia z *Egiptu* zawarty, miał być uskutecznionym. Na
mocy tey konwencyi W. Wezyr pomykał się ku *Kairowi*,
i zaymował wytknięte w niey stanowiska woienne. Obie-
dwie armie w naylepszey znaydowały się zgodzie. Porta
podała kapitulacyą ministrom sprzymierzonych Mocarstw.
Przez generalnego ceł dozorcę kazała uwiadomić wszy-
stkich swoich poddanych, iż mogą rozpocząć swoie ope-
racye handlowe z *Egiptem*. Przygotowano wielką liczbę
statkow maiących się udać do *Alexandryi* dla zabrania
woysk *Francuzkich*. Kapitan Basza gotował się popłynąć
dla zabespieczenia ich żeglugi. W. Wezyr wysłał z *Salachie*
morzem officera *Angielskiego* do eskadry *Tureckiey*, ktorą
mniemał być w *Rodzie*, z rozkazem, ażeby iak nayrychley
udała się do *Alexandryi*. Ten officer gdyby nie spotkał
na morzu eskadry Tureckiey, miał się udać do *Konstan-
tynopola*. Przybył tam od miesiąca i oddał te rozkazy ka-
pitanowi Baszy. Tym czasem *Anglicy* niezdawali się być
kontenci z traktatu, do ktorego ich agent *Sidney Smith*
tak wiele należał. Lord *Elgin* ich ambassador u Porty,
miał przed dwoma miesiącami konferencyą z Rządem *Ot-
tomańskim*, ktoremu zapowiedział, iż Rząd iego nie mo-
że przystać na taką kapitulacyą, i oświadczył, iż okręty
Angielskie nieprzepuszczą okrętow z *Francuzami* do *Eu-
ropy* płynących. Niespokoyna Porta żądała, ażeby ten mi-
nister posłał kuryera do swego dworu. Już do Lorda *Keith*
wyraźne w tey mierze doszły rozkazy, a Generał *Kleber* w
krotce także był urzędownie tak przez samego L. *Keith*
iako też przez *Sidneia Smith* uwiadomiony, iż *Anglia*
przeciwna iest uskutecznieniu traktatu. Trzy okręty wo-
ienne przyszły pomnożyć małą eskadrę obleg aiącą iuż por-
ty *Egipskie*, i zaczęły się po nieprzyiacielsku obchodzić z
statkami rozmaitych narodow ktore skwapliwie chciały
korzystać z zapowiedzianego pokoiu dla wyiścia z *Ale-
xandryi*. Generał *Kleber* widział się w tenczas przymuszo-
nym zabespieczyć swoią armią i niechcąc być pozbawio-
nym potrzebnych sobie stanowisk woiennych, oznaymił
wodzowi *Tureckiemu* o powroceniu do krokow nieprzy-
iacielskich. Z tego powodu pomknąwszy się w 6. tysięcy
ludzi, ktore miał pod murami *Kairu*, uderzył na korpus
Agi Janczarow, ktore zniosł bez trudności. W. Wezyr o-
bozuiąc na 2 mile niżey, uwiadomiony od uciekaiących
o porażce tego korpusu, gotował się do odwetu z całą
swoią armią, ale przestraszeni iego żołnierze, na wszyst-
kie strony pouciekali. Atoli *Rasid* Basza nowy Guberna-
tor *Egiptu*, *Ibrahim Bey*, *Scheik Elbetet*, i *Osman Effen-
di* *iaja Bey*, ktorzy dowodzili korpusem *Turkow i Ma-
melukow*, widząc swoich przyiacioł w rozsypce, pospie-
szyli do *Kairu*; lecz nie mogli dość wcześnie przybyć na
zaięcie cytadelli. W. Wezyr od swoich opuszczony, szu-
kał ratunku w ucieczce zostawiwszy nieprzyiacielowi wszy-
stkie rynsztunki i sprzęty; przebiegł szybko stepy *Syryi*,
i uprowadziwszy tym sposobem około 200 ludzi, schro-
nił się do *Gazy*. Porta nie mogła odebrać innych o tym
zdarzeniu doniesień. Rząd okazuie naymocnieysze nieu-
kontentowanie przeciwko *Anglikom*, i onym to słusznie
przypisuie to nieszczęście, ktorego trudno wszystkie wy-
rachować skutki. W. Wezyr bez broni, bez sposobow,
nie iest w stanie walczenia z *Francuzami* ieżeli ci zechcą
mu bronić przystępu do *Egiptu*. Nie wątpiemy, ażeby *Ra-
sid-Basza*, *Ibahim Bey* i *Osman Effendi* nie mieli się do-
stać w niewolą. Sam tylko *Murad Bey*, ktory niechciał a-
ni *Francuzom* ani *Turkom* zaufać, utrzymuie się z ma-
łym korpusem *Mammelukow* w wyższym *Egipcie* po za
kataraktami. Ministerium *Ottomańskie* starać się zapewne
będzie, ażeby rozpocząć nową z *Francuzami* negocyacyą.

Listy z *Brest* pod d. 1 Czerwca donoszą, iż wyprawa,
ktora na moment weszła nazad do portu, znowu wypłyne-
ła na morze i znikneła z oczu.

z Koiru dnia 7. Czerwca.

Teraznieysze położenie rzeczy iest dla nas i Austrya-
kow wcale nie sprzyiaiące. Z *Włoch* przychodzą nie miłe
wiadomości. Nasza kommunikacya z *Medyolanem* iest
przerwana *Berthier* oddzielił korpus od 30 tysięcy ludzi
ku *Po*, a to nad *Addą* wkrotce zaiąć ma się tam rozłożyć,
gdy tym czasem głowna armia przeciw *Melasowi* wyru-
sza. W *Lombardyi*, a mianowicie w kraiu *Breściańskim*,
stronnicy Rzpltey *Cisalpińskiey* podnieśli głowy, i iuż w
tym kraiu powstały rozruchy.

z Berny dnia 8. Czerwca.

Podług depeszy przysłaney od G. *Moncey*, kolumna
Francuzka, ktora wkroczyła do woytostw *Włoskich*, prze-
darła się na d. 29 aż do *Faido* dwoma dniami od *Austry-
akow* opuszczonego.— Dywizya pod rozkazami G. *Bethen-
court*, dnia dopiero 26 Maja przebyła gory *Apenińskie* od
strony *Simplon*, i zaraz przedarła się do doliny *Vedro*.
Na d. 27 o g. 8. w wieczor iedna kolumna udała się przez
Corvola i zdobyła bagnetem most przy tym mieście będą-
cy; druga z d. 27 na 28 przeszła przykrą bardzo gorę, i
przed wschodem słońca staneła w tyle nieprzyiaciela, kto-
rego wkrotce wyruszyła z tego stanowiska prowadzącego
do *Domo d'Ossola*, gdzie na d. 28 bez oporu weszła. Dnia
30 *Francuzi* zaieli *Pallanza* na większym ieziorze. Po-
czym *Austryacy* pod rozkazami G. Xcia *de Rohan* cofneli
się do *Sesti* i tam się okopali.

Wiadomość zawrześną o wkroczeniu *Francuzow* dnia
30 Maja do *Medyolanu*, odebrał minister *Francuzki Rein-
hard* od dyrektora poczty z *Vevai*. Wszakże kiedy arma-
ty w *Bernie* na d. 3 Czerwca wystrzały czyniły, *Medyolan*
iuż był w ręku *Francuzow*.

Wiadomości o zwycięztwach *Francuzow* we *Wło-
szech* zostały ogłoszone w armii G. *Moreau*. Generał ten
weźmie mocną pozycyą ku *Tyrolowi*. Obroty armii iego
z obrotami armii *Włoskiey* tak są połączone, iż obie mo-
gą być iednym ciałem uważane, ktorego środek składa
korpus Generała *Moncey*.

z Strazburga dnia 8 Czerwca.

List z głowney kwatery Armij *Reńskiey* dnia 31 Maja.

„Znaleźliśmy *Ulm* w stanie nadto znaczącym, abyś-
my mieli za iednym zamachem miasto to opanować nie
zdaie się także aby chciano ie formalnie oblegać. Oto-
czywszy z 3 stron tę fortecę, cała armia w wielkiey kolu-
mnie wyruszyła naprzod. Na czele tey kolumny znayduie
się prawe skrzydło, za nim idzie korpus odwodowe, po-
tym środek a nakoniec lewe skrzydło. Czoło kolumny
znayduie się teraz w *Augsburgu*, a koniec iey o 3 godzi-
ny od *Ulmu*. Nieprzyiaciel ściągnął na lewe skrzydło na-
sze, i nieustannie stacza z nami walki, ktore iednak nie
wiele są znaczącemi.

Wielka głowna kwatera armij wczoray z *Ochsenhau-
sen* do *Memingen* iest przeniesiona. *Moreau* nigdy w
niey ciągle nie bawi, lecz znayduie się prawie zawsze
przy korpusie Odwodowym, lub przy prawym skrzydle,
w dniu tylko potyczki obieźdża całą armią. My przygo-
towani iesteśmy do batalij głowney, gdyby ią *Austryacy*
stoczyć chcieli. Może odważą się na nię, dla zasłonie-
nia magazynow w tyle zagrożonych. Z resztą nie lęka-
my się żadney bitwy, gdyż armia nasza znayduie się w
przemagaiącey od *Austryakow* sile, i pała chęcią spotka-
nia się z nieprzyiacielem. Gen: *St Suzanne* powrocił do
Strazburga, dla obięcia kommendy począwszy od *Hunin-
gi* aż do *Bazylei*.

Dnia 13 Czerwca.

Podług liſtow z głowney kwatery armii *Reńſkiey* w *Oberrath* pod d. 4 t. m. Generał *Moreau* zatrudnia ſię teraz nową organizacyą armii. Korpusy odwodowe prawego ſkrzydła są znacznie wzmocnione przez woyſka odzielone ze srzodka i od lewego ſkrzydła. G. *Richepanſe* dowodzi korpusem kawaleryi lekkiey zaſłaniaiącey lewe ſkrzydło; inne korpus teyże kawaleryi okrywać będzie prawe ſkrzydło ktorym ma dowodzić G. *Hautpoult* Znayduiący ſię tu ieszcze G. *St. Suzanne* będzie miał pod ſwoią kommendą korpus osobne przeznaczone na zabespieczenie tyłu armij. Wszyſtkie nasze woyſka ściągaią ſię ku *Tyrolowi*. Zdaie ſię. iż *Moreau* poſtanowi proſtą kommunikacyą pomiędzy sobą i armią odwodową, ſkoro tylko ta przybędzie w okolice *Bergamy i Walteliny*, i że przez byſtre obroty ſtarać ſię będzie przymuſić *Auſtryakow* do uſtąpienia z *Feldkirch* i kraiu *Gryzonow*.

z Stutgardu dnia 9 Czerwca.

Adjutanci *Francuscy* będąc w *Augsburgu*, szukali wszędzie kart geograficznych *Bawaryi*. Na zaſtąpienie odwiedzin *Francuzkich*, włożono na mieszkańcow *Augsburga* pięcioraki podatek. Zołnierz *Francuzki* inaczey ſię teraz obchodzi iak przed 4 laty. Karność ieſt oſtrzeysza, każdy przeſtępuiący ſubordynacyą rozſtrzelonym bywa. Zołnierze *Francuscy* dobrze są odziani naywięcey w ſukna *Hollenderſkie*. Kawalerya ma piękne konie.

Pomiędzy jeńcami przez Gen: *Giulay* ſchwytanemi znayduią ſię niektorzy *Francuzi* maiący broń honorową. Długo walczyli nie chcąc ſię żadną miarą poddać

Z powodu podeyrzaney korrespondencyi, wielu Xięży emigrantow w okolicy *Lech* zoſtało aresztowanych.

Xiąże *Wirtemberſki* znayduie ſię nieco chory w *Weiltingen*.

Bitwa na dniu 5. nie rozciągała ſię do całey armij Cesarſkiey. Zamiar iey był wymierzony przeciw lewemu ſkrzydłowi *Francuzkiemu*. *Auſtryacy* w pierwszym powodzeniu iuż ſię byli do *Ochſenhausen* i *Biberach* posuneli, lecz na lewym ſkrzydle doznawszy nieco klęſki, cofnąć ſię muſieli. Głowna walka była pod *Illereicheim*. Z obu ſtron liczba zabitych i rannych ieſt wielka. Rannych do *Ulm* przeprowadzono, liczba ich iednak nie wynosi do 4 tyſięcy iak z początku rozumiano.

z Frankfortu dnia 10. Czerwca.

Wczoray Generał *Francuzki Thuring* miał rozmowę z officerem Cesarſkim w *Darmſtadt*. Celem iey było wſtrzymanie rozlewu krwi przy forpocztach i patrolach w poblizkich okolicach, i uregulowanie żeglugi.

Prefekci 4 departamentow *Reńſkich* mieszkać będą w *Moguncyi*, *Kolonij*. *Coblenz*, i *Akwizgranie*.

W Maiu *Anglicy* przy wniyściu do portu *Genueńſkiego* schwytali galerę, na ktorey znaydował ſię synowiec G. *Maſſeny*, ktory ſię iednak pływaniem uratował.

Mowią, iż kommendant *Fancuzki* w *Malcie* otrzymał rozkaz od *Bonaparty* aby fortecę *Valettę* w przypadku gdyby do kapitulacyi był przymuszonym, nie komu innemu poddał iak tylko woyſkom *Roſſyiſkim*.

Xiąże *Jozef Lotaryńſki* przed rewolucyą znany we *Francyi* pod nazwiſkiem Xiążęcia *Lambesc*, dla pewnych wypadkow, w teraźnieyszey kampanij w *Szwabij* zaszłych, zoſtał areſztowany i do *Wiednia* zawieziony. Xiąże zaś *Karol Lotaryńſki* zawsze utrzymuie kommendę w armij Cesarſkiey.

z Monachium dnia 11. Czerwca.

Podług przybyłych na dniu wczorayszym wiadomości, *Francuzi* zbliżyli ſię znowu na lewym brzegu rzeki *Lech* do *Landsbergu*. Ztego powodu rozpoczął ſię mocny ogień z armat i ręczney ſtrzelby. Cesarſkie i Bawarſkie woyſka poczynili mocne przygotowania w tym mieyscu.

W *Landsbergu* Francuzi nałożyli naſtępuiące kontrybucye: Na tamteyszą Adminiſtracyą 9. tyſięcy złotych, na *Maltańczykow* 1400. w ogule ieszcze procz tego 22,830. złł: 20. koni, 20. wołow, 550. par trzewikow. Kuchnia dla sztabu kosztowała codziennie 500. złł:

z Augsburga dnia 11. Czerwca.

Wczoray byliśmy nieco zatrwożeni, ponieważ korpus G. *Meerfeld* rozłożony w *Schwabmünchen* i iego okolicach nagle attakowali *Francuzi* o 2 godzinie po południu, i przymusili do cofnienia ſię ku *Groſſeilingen* (o mil 3 od *Augsburga*.) Lecz G. *Meerfeldt* zebrawszy ſwoie ſiły około tego miaſta, posunął ſię naprzod i o godzinie 5 w wieczor aż za *Schwabmünchen* odparł nieprzyiaciela. Słyszemy dziſiay ieszcze huk armat z odległości znaczney pochodzący. Zkąd wnoszą, że G. *Starray*, ktory ſię do *Mindelheim* poſunął uderzył na *Francuzow* z ſtrony *Kaufbeuſen* wraz z G. Xiążęciem de *Reuſs*. Woyſka w marszu będące dla wzmocnienia armij G. *Kray*, zdaią ſię bydź szczegulniey przeznaczonemi do utrzymywania kommunikacyi między iego armią i Xięciem de *Reuſs*.

z Aicha dnia 12. Czerwca.

Kommunikacya między *Augsburgiem* ieſt na nowo przecięta. *Francuzi* przeprawiwszy ſię przez *Lech* od ſtrony *Landsberg* ſpuszczaią ſię tą rzeką i zdaią ſię zmierzać ku naszym okolicom. Dziś przez cały dzień ſłyszeliśmy huk z armat. Przez nasze miaſto ciągle przechodzą bagaże.

z Donauwörth dnia 14. Czerwca.

Wczoray *Francuzi* wtargneli aż do *Wertingen*, lecz potym cofneli ſię; pod *Dillingen i Gunzburg* w znacznych zbieraią ſię ſiłach. Dziś przybył tu Hr: *Lehrbach*. *Ratyzbona* i tamteysze duchowieńſtwo musi na opatrzenie fortecy *Ingolſtadtu* 30 tyſięcy złotych przyſtawić.

Od granic Szwabſkich dnia 14. Czerwca.

Potyczka na dniu 11. była wiele znaczącą. Generał *Merfeldt* zapędzonym zoſtał za rzekę *Lech*. *Francuzi* na dniu 12 wkroczyli znowu do *Augsburga*, a ich patrole posunely ſię o 3. godziny za *Augsburg* do kraiu *Bawarſkiego*. Dziś ſłyſzemy mocny huk z armat od *Augsburga*.

Głowna kwatera G. *Kray* po bitwie dnia 5. znowu ſię w *Ulm* znayduie. Głowna armia ſtoi na lewym brzegu *Dunaju*. *Moreau* miał kwaterę w *Memingen*.

Dnia 6. Adjutant G. *Moreau* przybył do G. *Kray* co dało powod do wyſłania kuryera do *Wiednia*. Spodziewamy ſię, iż poniżey *Lech* ku *Tyrolowi* zaydzie ſtanowiąca bitwa.

Ekwipaże i konie Arcy-Xcia *Karola* na dniu 13. przechodziły przez *Eichſtädt*, mowią iż idą do *Ulm*, gdzie ſię wkrotce także Arcy-Xcia spodziewaią.

Podług dziſieyszych wiadomości, GG. *Starray* i *Rothenberg* mieli odnieść nieiaką klęſkę.

W mieście *Friedbergu* Francuzi wielkie kontrybucye zaieli. Na tamteyszy rząd nałożyli 200,000. liwrow, tudzież ſto koni. Gdy te w żądanym czaſie nie zoſtały doſtawione, przeto wzięto w zakład dwoch Burmiſtrzow i dwoch Zegarmiſtrow, i zaprowadzono do Generała *Francuzkiego* do *Göggingen*, ktory opuścił potym kontrybucyą na ſto tyſięcy i na kilka koni. *Francuzi* zdobyli procz tego w *Friedbergu* wielki magazyn Ceſarſki, ktorego iednak zupełnie wyprowadzić niepotrafili. Karność wielka u nich ſię zachowuie, a od przykładu okazanego na Kommiſſarzu *Pommier*, żadna więcey ſkarga na *Francuzow* widzieć ſię nie dała.

Wybor G. *Kray* na Generała Rzeszy nieprzyszedł do ſkutku, gdyż on tylko tymczasową w nieprzytomności Arcy-Xcia *Karola* ma kommendę, a kaſſa woienna Rzeszy procz tego bardzo ieſt szczupło opatrzoną.

z Bayreuth dnia 17. Czerwca.

Wiadomosci woienne zawsze do nas teraz w szczupłeś i dochodzą, tak iż o bitwach dnia 5. 6. i 10. iasnego wyobrażenia mieć nie możemy. Znakiem ieſt tylko, iż bitwy te nie muſiały być ſtanowiącemi dla woyſk Ceſarſkich korzyſtnemi, zwłaszcza iż G. *Kray* cofnął ſię na lewy brzeg *Dunaju*, a *Lecourbe* wkracza znowu nad rze-

kę *Lech*, zaiął *Augsburg* i posuwa ſię do *Bawaryi*.

Przypadek na dniu 8. pod *Schwabmünchen* może ſię podiazdowym nazwać. Bitwa na dniu 10. nieſkończyła ſię z korzyścią dla *Auſtryakow*.

z Włoch dnia 1. Czerwca.

Trwoga iaką w *Medyolanie* zbliżenie ſię *Francuzow* ſprawiło, ieſt do nieopiſania. Rozumiano tam przez poczynione od gory S. *Gotarda* oſtrożności dosyć mieć zabespieczenia, aż znagła w nocy dnia 29. przyszła wiadomość, iż nieprzyiaciel (co nikomu w myśli nie poſtało) z *Piemontu* ieſt w marszu, a G. *Dedovich* z boiaźni aby nie zoſtał zamkniętym zupełnie, cofnąć ſię muſiał. Ludzie ktorzy w wieczor ſpokoynie do łożek swoich poszli, za ocknieniem ſię z podziwieniem zrana uyrzeli bramę i gościniec do *Lodi* prowadzący okryte wozami i uciekaiącemi. Na dniu 30. Maja nie było można iuż doſtać żadnego konia pocztowego, żadnego weturyna, za naywiększą cenę. Ten przypadek zdaie ſię, iż odmienił także plan podroży Oyca S. Przybył on na dniu 25. Maja do *Padwy*, gdzie zabawił przez 5. dni wśrzod wielu ozna kow radości, i chciał w dalszą drogę do *Rzymu* przez *Mantuę* puścić ſię. Lecz na dniu 30. wrocił ſię znagła nazad do *Wenecyi*, gdzie ſtanął także Xiąże *Parmeńſki* i Papieża odwiedził. Kardynał *Albani* wyiechał iuż był wprzod do *Rzymu* dla zaięcia poſſeſſyi świeckiey imieniem Oyca S.

Buget kommendant Francuzki *Savony*, nie poddał ſię prędzey, aż poki wszyſtkie iego żywności nie zoſtały wypotrzebowane. Zaledwie kapitulacya podpisaną była, przybyły ſtatki z nową żywnością.

z Brünn dnia 11. Czerwca.

Potwierdza ſię zupełnie, iż G. *Kleber* nietylko całkowicie porazil W. Wezyra, ale nadto ieszcze przy cofaniu ſięiego w rozmaitych małych pokonał go utarczkach. Dopiero w *Paleſtynie* mogł W. Wezyr zebrać armią swoią i znowu ſię w mocney poſtawić pozycyi. Tymczasem w *Konſtantynopolu* roznoszą, iż *Kleber* dokazał tego tylko przez zebranie gwałtowne armij z *Koptow*, *Arabow*, i *Grekow*, lecz że ſię te kupy wkrotce rozeydą. Wiadomość o zamordowaniu *Francuzow*, rownie iak uczonych, ich dzieci i żon w *Kairze*, ieſt fałszywą. — Rozboynicy w kraiu *Tureckim* znacznie ſię powiększaią. Szkodzą oni rownie handlowi lądowemu iak wodnemu. *Basmanoglu* coraz ſię także bardziey wzmaga.

z Norkoping dnia 7. Czerwca.

Zawczoray dało ſię tu widzieć godne zaſtanowienia pismo Krolewſkie do Marszałka ſeymowego adreſſowane, w naſtępuiącey treści:

„Burzliwe wypadki, ktore ſię świeżo w Izbie ſtanu Szlacheckiego w materyi ſkarbu widzieć dały, były tego gatunku, iż ściągnęły na ſiebie całą Krola uwagę. Przy uczuciach bolesnych iakie wzbudziły, Krol widział z drugiey ſtrony z wielkim ukontentowaniem, iż liczba osob chcących mięszać ſpokoyność kochanego ludu iego, dla poſtawienia woli swoiey na mieyscu prawa, bardzo ieſt szczupła wporownaniu z temi, ktorzy przez swoie dobrowolne dla praw poſłuszeńſtwo, okazuią czyſty i rzetelny duch prawdziwych obywatelow, zaszczyt oyczyznie ſwoiey czyniących, i wſtrzymuią rozruchy źle myślących. Z protokułu dnia 29 Maja Krol dowiedział ſię, iż *Dawid von Shulzenheim* młodszy, wsrzod krzyku, iż cały ſtan Szlachecki wyiść z Izby powinien, zrzekł ſię szlachectwa, co rownie powtorzonym zoſtało przez Barona *Claes Cedersrom*, ktory kazał ſię u Krola zameldować dla otrzymania pozwolenia zmiany imienia swoiego. Chociaż Krol Jmć dalekim ieſt, aby miał pochwalić takowe zrzeczenia ſię, wszelako chce zoſtawić wspomnione osoby przy ich życzeniach, i bywszego *Schulzenheim* młodszego, tudzież *Claes Cedentroma* ogłasza za utracaiących tytuł i prawo do Szlachectwa. Daley oświadczył Baron *Hans Hierta*, iż przeſtaie być członkiem Stanu Szlacheckiego. Za nim poszli PP. *Pehr*, *Cham*, *Netherwood*, *Axel Adelsparre*, i *Adelheim*, wyrzekaiąc ſię praw Szlachcie ſłużących. A ponieważ oſtatni w tey mierze nie dosyć wyraznie ſię tłumaczył, przeto zlecono ieſt Kanclerzowi, aby żądał od niego dalszych w tey mierze tłumaczeń, poczym Krol łaſkawą wolę swoią obiawi. W dalszym protokule czytać można daley, iż P. Baron *Niels Sölſverſköld* uważał ſiebie za nieużytecznego członka Stanu Szlacheckiego, dla tego przeſtaie być członkiem onego, iż P. *Göran Hrypenwald* oświadczył, iż nie może więcey być przytomnym na teraznieyszych poſiedzeniach Szlachty, iż P. Baron Karol *Adelsvärd* utrzymywał, iż gdy on od inney ſzlachetney familii a nie od iego własney, był deputowanym, przeto nie może należeć do obrad teraznieyszego ſeymu, a PP. *Irzy Adlerſparre* i *Sholdebrand* zrzekli ſię należenia do obrad ſeymowych. Chociaż ten rodzay wyrazow i uchwał przeciwi ſię porządkowi ſeymowemu, iednakże Krol na tych ich oświadczeniach przeſtaie. Co ſię tyczy rozmaitych wyrazow porządkowi przeciwnych z iakiemi daly ſię ſłyszeć inne członki, te ſą takiego gatunku, iż muszą być oddane do Trybunałow ſprawiedliwości, a Kanclerz ſprawiedliwości ma rozkaz ſądownie ie rozſtrząsać.„

Ten liſt przyſłany był przez Krola Marszałkowi ſeymowemu Hr: *de Brahe*, aby go Stanowi Szlacheckiemu kommunikował.

Stany Duchowny, Mieyſki i Wieyſki poſłali deputacye do Krola z podziękowaniem mu za mocny i męſki ſposob, iakiego ſię iął przeciw szlachcie proteſtacyą zanoſzącey.

Za członkow wydziału taynego Krol na mieysce G. Hr: *Shwerin* i Profeſſora *Schulzenheim*, mianował Barona *Rudbäck* i P. *Hildebrand*.

z Peterzburga dnia 29. Maja

Wyszedł tu zakaz, aby wcale żadne kſiążki i noty muzyczne do *Roſſyi* wprowadzane nie były. —

Pomiędzy memoryalami, ktore rozdarte i nazad podaiącym odeſłane zoſtały, z warunkiem ieszcze zapłacenia poczty, znayduie ſię także memoryał *Włoſkiego* ſpiewaka *Montebello*, ktory z pensyą roczną 10 tyſięcy rublow i gratyfikacyą 500 rublow co kwartał żądał być przy teatrze umieszczonym.

Memoryał Margrabiego *de Beaumanoir* officera *Francuzkiego* w *Tobolſku* bawiącego, z proźbą o wolność powrocenia nazad do swoiego Krola i krewnych, zoſtał bez odpowiedzi odrzuconym.

DONIESIENIA.

Dnia 16. Czerwca roku 1800. z Niedzieli na Poniedziałek w nocy z Pojezior dobr pod Wiłkowyszkami w Kreyſie Kalwaryiſkim leżących, uciekł człowiek imieniem Jan Janiszewſki do lat 25. lub więcey maiący, wzroſtu małego, krępy nieco, włosow blond z tyłu wſtążką czarną zawiązanych, ieśli ich nie oſtrzygł, na twarzy mocno ospowaty; w ſukniach: kurtce cynamonowego koloru z białemi cynowemi guzikami, ſpodniach z samodziału zielonego i butach ze ſtylpami. Okradſzy u JW. Zabiełły Kaszt: Min: i Generała Leut: B. W. Lit: worek złota 5000. czerw: złł: zawieraiący, między ktorym złotem znaydowało ſię Węgierſkich z Nayś: Panną czerw: złł: 560. i 192. ſtarych, reszta zaś nowym i nayczyścieyszym złotem. Ktoby więc takowego człowieka złapał, ma ſię udać do Pocztamtu Wiłkowyſkiego, a otrzyma nadgrody czerw: złł: 100.